

5302

12te Søndag efter Trinitatis 1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46, fasc. 36,
udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 30. august 1846

12te Søndag efter Trinitatis 1846

Hellige Gud-Fader! – Dit Ord er Sandhed! Dit Ord til os er Aand og Liv! – Troens Ord, som maa høres! – ja, Himmelske Fader! lad os i Din Hellig-Aands Kraft baade høre og føre Dit levende Ord, saa det kan være Dig allermest til Ære, os til Nytte og Gavn og alle Dine hellige Engle med os til evig Lyst og Glæde! Bønhør os i Vorherres Jesu Christi Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!

Effatha! lad dig op! Dette er en af de majestætiske Taler, som lærer os at kiende Forskiel paa Guds Ord og vores, og hvormed Vorherre *Jesus Christus* klarlig viste, at han er den eenbaarne Søn, der taler ligesom han har hørt af Faderen, og taler med den samme Magt og Myndighed, saa hvad han siger, det skeer med det Samme, som da det lød i Begyndelsen: *bliv Lys!* og Lyset blev.

Men foruden det, som Herrens almægtige *Effatha*, lad dig op! har tilfælles med hans: stat op og gak! til den Værkbrudne, hans tie stille! til Stormen og det brusende Hav, og hans; kom herud! til *Lazarus*, som havde ligget fire Dage i Graven og stank allerede, foruden det har hans *Effatha*, lad dig op! ogsaa Noget for sig selv, som, naar det lyder i Aandens Kraft, gjør et eget, mageløst Indtryk paa os, fordi Mennesket er sig selv en dyb Hemmelighed, og Menneske-Hjertets inderste Begiæring er dog at giennemskue sig selv og alle Hemmeligheder, saa der sidder noget indeni os alle, som altid lytter netop efter et saadant Guddoms-Ord som *effatha*, lad dig op! et Ord, hvorved alle Laase springe op, alle Porte og Dørre aabne sig for os, alle Hemmeligheder aabenbares.

12te Søndag efter Trinitatis 1846

Men skedte der da noget Saadant ved det guddommelige Effata lad dig op, som Herren efter Dagens Evangelium udtalde ved den Galilæiske Sø? Ja, tilvisse, thi den Døves Øren aabnedes og den Stummes Tungebaand løstes paa Timen, saa Mængden forundret over al Maade udbrød: han gjorde alle Ting vel, de Døve gjorde han hørende og de Maalløse talende, saa naar vi ikke dele Forundringen over det guddommelige Effatas Virkning, da er det kun fordi vi ikke skiønne paa hvad den almægtige Gud har skiaenket os i det hørende Øre og den talende Tunge, hvor Guds Ord lyder, som det lød ved Genesarets Sø fra den Eenbaarnes Læber.

Ja m. V. der er sagt og skrevet Meget om det Guds Billede, hvori Gud skabde Mennesket, og der kan aldrig siges formeget om det, som opløftede os høit over alt det Umælende, ja, løftede vort Støv aandelig til Skyerne, men Alt hvad man kan sige om vor Skabelse i Guds Billede, er enten grebet af Luften eller bliver dog en mørk Tale for os, naar vi ikke fæste vor Opmærksomhed paa *Ordet*, som vi saa vidunderlig er sat istand til at høre og føre; thi det er den eneste aabenbare Lighed, vi har med vor Skaber, det er den

12te Søndag efter Trinitatis 1846

Lighed, vi umelig kunde undvære, naar vi indvortes skulde komme til at ligne Ham, thi uden *Ordet* kunde vi umelig kiende og forstaae Ham eller os selv, og det er endelig den Lighed, som, naar Samfundet mellem Gud og Mennesket ikke blev afbrudt, maatte føre til Aabenbaringen og Forklaringen af alle Hemmeligheder, thi da Skaberen med sit Effata lad dig op! aabnede Støvets Øre for den himmelske Røst og lagde sit Ord paa Menneskets Tunge, saa han kunde tale med sin Gud, som en Mand med sin Næste, da baade aabnede Gud Mennesket hele sit store, usynlige Rige og kundgjorde sit Øiemed at aabenbare og forklare Støvet alle Hemmeligheder.

Og see m. V. selv efter Syndefaldet, som nødvendig afbrød det inderlige Samfund mellem Gud og os, men fornedrede os dog, Gud være lovet, ikke til de *Umælende*, selv da, selv nu behøver jo kun Aanden at komme over et Menneske-Barn, saa han taler om det Usynlige, som han saa det, om det Forbigangne og det Tilkommende, som Nærværende, om det Jordiske som en Lignelse af det Himmelske, om det Timelige, som et Speil for det Evige, kun det behøver at skee for vore Øine og paa vort Tungemaal, for at vi føle, der er udtalt et vidunderligt Effata lad dig op! over os, thi saalænge Ordet lyder

12te Søndag efter Trinitatis 1846

i Aandens Kraft, er ikke alene vort eget Inderste os opladt, men en heel ny Verden, Aandens usynlige Verden er aabnet for os i det usynlige, men dog virkelige kraftige Ord, gamle Minder vaagne og nye Lys tændes, og der er en Stige reist imellem Himmel og Jord, hvor Sjælen med Guds Engle vandrer op og ned og fryder sig i Hans Ansigts Lys, som staaer paa Toppen og lyser Velsignelsen.

Og dette, kan vi vide, følte Herrens Tilhørere ved Galilæas Sø i høieste Grad, det følte den Døvstumme, hvis Øren aabnedes og hvis Tungebaand løstes i en livsalig Stund til at høre ham tale, som havde det evige Livs Ord og til at takke og prise den Himmelske Fader, som sendte os sin eenbaarne Søn med det store Effata lad dig op! for at han skulde oplade ikke blot de Døves Øren og de Stummes Mund, men med Davids-Nøgelen oplade det laasede Paradis, den tillukde Himmel og Dybet med alle Viisdoms og Kundskabs skjulte Skatte for de faldne, men ved ham opreiste, de dømte, men i ham benaadede Støvets Børn, saa de af hans Aand forvandlede fra Klarhed til Klarhed og omsider med ham indgik til Beskuelsen Ansigt til Ansigt af hvad her kun kan sees i Speil og i Gaader.

12te Søndag efter Trinitatis 1846

Ja m. V. dette er, hvad der gjør Herrens Effata lad dig op! i Dagens Evangelium til et ligesaa glædeligt, som vidunderligt Ord, thi igrunden nytter det os slet ikke at vi med Hørelse og Mæle aabenbar er skabte i Guds Billede, dersom vi enten aldrig skulde komme til at høre og føre Guds Ord, eller skulde dog kun en liden Stund fryde os i Skinnen af det himmelske Lys og evig sukke i det yderste Mørke; men det er vor Trøst og vor Glæde at Herrens almægtige Effata lad dig op! i Dagens Evangelium, er aandelig talt til alle Christne og talt for dem til Guds Paradis, til Himmel og Jord, det Høie og det Dybe, til alle Livets og Lysets Lønkamre.

Ja m. V. naar vi døbe i Herrens Navn, da gjør vi vel ikke længer hvad for dum gjordes, lægge ikke Fingrene i de Smaas Øren, og røre ikke ved deres Tunge med et lydeligt Effata lad dig op! men Herren gjør det ligefuldt aandelig ved alle dem som troe og blive døbde, thi *hvortil* døber Herren os i Faderens og Sønnens og den Helligaands Navn uden til baade at see Guds Rige og frit at indgaae deri, og *hvormed* døber Herren os uden, som skrevet staaer, med den *Helligaand*, og hvorfor kaldes den Helligaand *Trøsteren* uden fordi Han guddommelig fører Herrens det evige Livs Ord, minder os om Alt hvad Herren har sagt, vidner med vor Aand, at vi er Guds Børn, forkynder os det Tilkommende og ledsager os til al Sandhed,

12te Søndag efter Trinitatis 1846

forvandler os fra Klarhed til Klarhed! Derfor siger vi med Rette, at Navnet *Jesus Christus*, Guds eenbaarne Søn, det er det hemmelighedsfulde, men sande Effata lad dig op! for alle som høre og bekiende dette Navn over alle Navne som lyde enten i denne Verden eller i den Tilkommende.

Ja m. V. hans Navn skal kaldes *Immanuel*, det er: *Gud med os* og hans Navn er, som skrevet staaer, det *Guds Ord*, saa hvem hans Navn er i, de *har Ordet*, ja, de har Gudoms-Ordet: Effata lad dig op! i deres Øre og i deres Mund, for dem aabner sig Himmelen, for dem oplade sig alle Porte og Dørre i Guds Rige, i Jesu Christi Guds Søns

Navn bøier ikke blot Cherubimen for Paradiset og alle Guds Engle som vogte Livets Kilder og Lysets Veie deres Knæ, deres Sværd og Septer, men de synge alle: springer op I Porte, udvider eder I Dørre! velsignet er den, som komme i Herrens Navn!

Derfor, Christne! skulde vi altid synge ved Daaben:

Naadeport til Paradis!
Spring nu op til Jesu Pris!
Livets Flod, som klar i Vaar
Vandede Guds Urtegaard!
I Treenighedens Navn
Spring du ud af *Jesu* Favn!
Raad du Bod paa Støvets Savn!

Ja, ved Daaben og ved Nadveren, i Lønkammeret og i Forsamlingen, skulde de gienlyde alle de Lovsange til Herrens

12te Søndag efter Trinitatis 1846

Navn, som Psalmisten af Aandens Drift istemde, længe før endnu det store Navn var aabenbaret, for hvilket Guds Rige aabner sig med al sin Glands og Herlighed, og ligesom det er skeet, saaledes skal det skee herefter hvor Vorherres *Jesu Christi* Navn ei lyder forgiæves, men høres, annammes, velsignes af troende Hjerter, det skal og det maa skee, saasandt som *Jesus Christus* er Guds Søn, thi da er Han ogsaa *Ordet*, som var i Begyndelsen hos Gud og var Gud og er Gud evindelig, thi hvor Han det levende Guds Ord er selv tilstæde, der maa Han nødvendig med sit *Effata* lad dig op, ligesaavel løse Tungebaand som aabne Øret, saa det kan gienlyde tusindfold: Han gjorde alle Ting vel, Han gør de Døve hørende og de Maalløse talende!

Og see m. V. det begynder jo alt at skee midt iblandt os, Han som oplader, saa Ingen kan tillukke, Han kundgiør jo daglig sin kraftige Nærværelse iblandt os ved at oplade Øren for sit Evangelium og ved at løse Tungebaand, saa vi tale ret, oprede hvad der ved Synden blev saa indviklet, at Gud maatte selv blive Menneske for at løse den fortvivlede Knude, oplyse den formørkede Lighed mellem os og vor Skaber, den oprindelige Eenhed af *Ordet* i Guds Mund og *Ordet* i vores, som gør at Mennesker, skøndt de i

sig selv kun er Støv og Aske, kan med Guds Aand baade høre og føre Hans Ord! Ja, hermed begynder aabenbar vor

12te Søndag efter Trinitatis 1846

Frelsers guddommelige Effata lad dig op! klarlig at virke iblandt os, og hvor er Grændsen for Guds-Ordets Virksomhed, naar det er levende, almægtig tilstæde? Det har jo aabenbar ingen Grændser, det har kun et Maal, som Det nødvendig vil og maae opnaae i Herrens Kirke og Menighed, og det Maal er høiere end Himlene, thi det er den fuldkomne Klarhed, hvori Himmel og Jord, Gud og Menneske, skal forklaret sammensmelte, saa Han, af Hvem alle Ting er, den evige Fader skal sees at være Alt i Alt med sin almægtige Kiærlighed! Ja, kun da har det guddommelige Effata lad dig op! som lød, da Gud skabde Mennesket i sit Billede og efter sin Lignelse med hørende Øre og talende Tunge, og som lød igien fra Menneske-Læber, da Han, som var i Guds Skikkelse, fornedrede sig selv i Tjener-Skikkelsen, og lyder nu i og med Hans Navn til Dagens Ende, først da har dette Effata: lad dig op! naaet sit Maal, naar alle Porte og Dørre staae aabne for vort forklarede Støv, naar vi kiende Gud, som vi kiendes af Ham, randsage med Guds Aand alle Ting, ogsaa Hans Dybheder!

Den gode Gierning, som er begyndt i os, den lykkes til Vorherres Jesu Christi Dag efter Faderens Villie, ved Hans Aand, i Vorherres Jesu Christi, Guds eenbarne Søns Navn Amen!